

KARTA KURSU

Nazwa	Filozofia społeczno-polityczna
Nazwa w j. ang.	Social and political philosophy

Koordynator	dr Anna Szklarska	Zespół dydaktyczny
Semestr studiów	III	
Punktacja ECTS*	5	

Opis kursu (cele kształcenia)

Celem kursu jest zapoznanie studentów z klasycznymi koncepcjami społecznymi i politycznymi, poczynając od greckiej filozofii społeczno-politycznej do doktryn takich jak konserwatyzm, liberalizm, socjalizm, totalitaryzm czy feminizm. Przekazana zostanie wiedza na temat sporów dotyczących natury ludzkiej, genezy państwa, legitymizacji i zakresu władzy, prawa natury, ustroju idealnego i wartości moralnej ustrojów państwowych, teorii sprawiedliwości, czy prawa jednostki do buntu.

Warunki wstępne

Wiedza	Znajomość podstaw filozofii.
Umiejętności	Umiejętność samodzielnej interpretacji tekstów źródłowych z zakresu myśli filozoficznej
Kursy	

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W 01. Absolwent kursu posiada zaawansowaną wiedzę z zakresu historii filozofii społecznej i politycznej. W 02. Zna główne koncepcje i zagadnienia z zakresu współczesnej filozofii społecznej i politycznej. W 03. Rozumie filozoficzne uwarunkowania aktualnych wydarzeń politycznych oraz toczonych obecnie dyskusji ideologicznych.	K_W01 K_W02 K_W03 K_W06 K_W07 K_W11 K_W13

Umiejętności	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych

	U 01. Absolwent kursu posiada umiejętność samodzielnej analizy tekstów źródłowych z zakresu filozofii politycznej. U 02. Dostrzega filozoficzne uwarunkowania dominujących idei społeczno-politycznych, stawia pytania i formułuje hipotezy odnośnie do zastanej rzeczywistości społecznej. U 03. Potrafi krytycznie interpretować zjawiska społeczno-polityczne, zająć wobec nich samodzielne stanowisko oraz prezentować wyniki własnych przemyśleń.	K_U01 K_U05 K_U06 K_U07 K_U10 K_U12
--	---	---

Kompetencje społeczne	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
	K 01. Absolwent kursu dostrzega złożoność zjawisk społeczno-politycznych, ich filozoficzne zakorzenienie oraz potrzebę pogłębionej refleksji podczas debat dotyczących sfery publicznej. K 02. Ma świadomość roli dyskusji światopoglądowej, niezależności myślenia oraz postawy tolerancji w rozwiązywaniu problemów życia praktycznego. K 03. Potrafi samodzielnie interpretować zjawiska polityczne, zajmować wobec nich autonomiczną postawę, prezentować pogłębioną argumentację na rzecz własnego stanowiska bądź stanowiska grupy, którą reprezentuje	K_K01 K_K02 K_K04 K_K05 K_K06 K_K09

Organizacja											
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach									
		A		K		L		S		P	E
Liczba godzin	30	30									

Opis metod prowadzenia zajęć

Tradycyjny wykład przeplatany będzie elementami aktywizującymi słuchaczy – wspólną analizą i dyskusją. Podczas wykładu prowadząca odwołuje się do licznych tekstów źródłowych, ze szczególnym uwzględnieniem argumentacji w nich zawartej.

Na ćwiczeniach będą omawiane teksty źródłowe z zakresu filozofii społecznej i filozofii polityki. Główne tezy omawianych lektur będą konfrontowane z twierdzeniami przeciwnymi. Zestawiając wzajemnie polemiczne racje, studenci będą mieli możliwość wyrobienia sobie samodzielnej, pogłębionej opinii na rozważane tematy.

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – learning	Gry dydaktyczne	szkolenia w	Zajęcia terenowe	laboratoryjnaPraca	indywidualnyProjekt	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	(esej)Praca pisemna	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01								X				X	
W02								X				X	
W03								X				X	
U01								X				X	
U02								X				X	
U03								X				X	
K01								X				X	
K02								X				X	
K03								X				X	

Kryteria oceny	Na ocenę 2 student:	Na ocenę 3 student:	Na ocenę 4 student:	Na ocenę 5 student:
Wiedza	NIE posiada, przynajmniej w 50 %, wiedzy z zakresu historii i głównych zagadnień filozofii społecznej i politycznej.	W przynajmniej 51 % posiada wiedzę z zakresu historii i głównych zagadnień filozofii społecznej i politycznej.	W przynajmniej 75 % posiada wiedzę z zakresu historii i głównych zagadnień filozofii społecznej i politycznej.	W przynajmniej 90 % posiada wiedzę z zakresu historii i głównych zagadnień filozofii społecznej i politycznej.
Umiejętności	Student nie dostrzega filozoficznych uwarunkowań dominujących idei społeczno-politycznych.	Student dostrzega filozoficzne uwarunkowania dominujących idei społeczno-politycznych.	Student dostrzega filozoficzne uwarunkowania dominujących idei społeczno-politycznych oraz potrafi krytycznie je interpretować, podobnie jak zjawiska społeczno-polityczne.	Student dostrzega filozoficzne uwarunkowania dominujących idei społeczno-politycznych oraz potrafi krytycznie i samodzielnie je interpretować, w nawiązaniu do zjawisk społeczno-politycznych.
Kompetencje społeczne	Student nie widzi potrzeby pogłębionej refleksji podczas debat dotyczących sfery publicznej.	Student do pewnego stopnia widzi potrzebę pogłębionej refleksji podczas debat dotyczących sfery publicznej.	Student widzi i rozumie potrzebę pogłębionej refleksji podczas debat dotyczących sfery publicznej.	Student widzi i rozumie potrzebę pogłębionej refleksji podczas debat dotyczących sfery publicznej.

Uwagi	Przedmiot obligatoryjny na II roku studia stacjonarne I stopnia kierunku Filozofia rozwoju osobowego z elementami psychologii
-------	---

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

TREŚCI MERYTORYCZNE (wykaz tematów):

- Filozofia społeczna i filozofia polityki jako nauka.
- Platon – krytyka demokracji i koncepcja państwa idealnego. Sofiści – narodziny idei równości.
- Filozofia polityki Arystotelesa – pochwała politycznego umiaru, człowiek jako *zoon politikon*, teoria wychowania.
- Idea prawa naturalnego w ujęciu Cyserona i św. Tomasza.
- Starożytne a nowożytne rozumienie polityki.
- T. Hobbes – państwo jako „Lewiatan”. Nowożytny kontraktualizm.
- B. Spinoza – prekursor demokracji racjonalnej.
- Zasady ideowe konserwizmu, liberalizmu i socjalizmu.
- Koncepcja wolności, postępu i oświecenia w ujęciu I. Kanta.
- Filozofia społeczna K. Marksa – komunizm jako kres dziejów.
- Społeczeństwo otwarte i zamknięte i krytyka historycyzmu w ujęciu K. R. Poppera.
- Totalitaryzm w ujęciu H. Arendt i G. Agambena
- Odpowiedzialność jednostki za działania w sferze publicznej w ujęciu H. Arendt.
- Nieposłuszeństwo obywatelskie na podstawie nurtu non-violence M. Gandhiego i współczesnych teoretyków. Gandyzm a anarchizm.
- Teoria sprawiedliwości J. Rawlsa
- Libertarianizm i państwo minimalne R. Nozicka.
- Biopolityka i biowładza w ujęciu G. Agambena.
- Polityka agonistyczna w ujęciu Ch. Mouffe.
- Początki i rozwój nowoczesnego feminizmu.

Wykaz literatury podstawowej (lektury obowiązkowej w ramach ćwiczeń)

1. Platon, *Państwo*, ks. VIII i ks. IX
2. Arystoteles, *Polityka*, ks. I, III, IV
3. Niccolo Machiavelli, *Książę*, tłum. Cz. Nanke, Wydawnictwo Marek Derewiecki, Kęty 2013, s. 64-78.
4. I. Kant, *Co to jest Oświecenie?*
5. J. Ortega y Gasset, *Bunt mas*, r. I, r. VI, r. VII, r. VIII.
6. K.R. Popper, *Społeczeństwo otwarte i jego wrogowie*, t.1, Wstęp, rozdz. 1 i rozdz. 10.
7. H. Arendt, *Korzenie totalitaryzmu*, rozdz. XII i XIII, różne wydania.
8. Anna Szklarska, *Odpowiedzialność jednostki za działania w sferze publicznej*, [w:] *Człowiek wobec wyzwań współczesnego świata*, T. Łach, E. Bał, K. Zaborowski (red.), Wydawnictwo KUL, Lublin 2013, s. 79-87.
9. R. Legutko, *Dlaczego nie lubię liberalizmu?*, A. Szahaj, *Antyliberalizm na skróty*, I. Krzemiński, *Wolność ciągle zagrożona, czyli o aktualności liberalizmu*, J. Sosnowski, *Błędy konserwatystów, błędy liberalów*, M. Kuniński, *Czy liberalizm jest wrogiem wolności?* R. Legutko, *Nadal nie lubię liberalizmu. Odpowiedź moim polemistom*. [w:] M. Wróblewski (red.), *Spór o liberalizm*, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2011, s. 19-88.
10. F. Fukuyama, *Ostatni człowiek* (cz. V) [w:] tenże, *Koniec historii i ostatni człowiek*, przeł. T. Bieroń i M. Wichrowski, Znak, Kraków 2017.

11. Giorgio Agamben, *My, uchodźcy* [w:] Agamben. Przewodnik Krytyki Politycznej, s.25-34.
12. P. Mościcki, *Gaza. Rzec o kulturze eksterminacji* (fragmenty) Karakter, Kraków 2025.

Wykaz literatury uzupełniającej (proponowanej jako zalecana, stanowiącej, wraz z lekturą podstawową kontekst dla autorskiego wykładu)

- :
1. S. Filipowicz, *Historia myśli polityczno–prawnej*, Gdańsk 2003;
 2. M. Król, *Historia myśli politycznej*, Gdańsk 2003;
 3. M. Król, *Filozofia polityczna*, Kraków 2008;
 4. J. Szacki, *Historia myśli socjologicznej*, Warszawa 2002;
 5. A. Szahaj, M. N. Jakubowski, *Filozofia polityki*, Warszawa 2005;
 6. R. Goodin, Ph. Pettit (red.), *Przewodnik po współczesnej filozofii politycznej*, Warszawa 1998;
 7. W. Kymlicka, *Współczesna filozofia polityczna*, Kraków 1998;
 8. J. Rawls, *Wykłady z historii filozofii polityki*, Warszawa 2010;
 9. L. Strauss, J. Cropsey, *Historia filozofii politycznej*, Warszawa 2010;
 10. D. Boucher, P. Kelly (red.), *Myśliciele polityczni. Od Sokratesa do współczesności*, Kraków 2008;
 11. A. Swift, *Wprowadzenie do filozofii politycznej*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2010;
 12. Platon, *Protagoras* lub *Teajtet*, wiele wyd.
 13. T. Hobbes, *Lewiatan*, cz. II, rozdz. XVII-XXI, Warszawa 2023;
 14. J. Locke, *List o tolerancji*, Warszawa 1963;
 15. J. J. Rousseau, *Rozprawa o pochodzeniu nierówności*, Warszawa 1996;
 16. A. de Tocqueville, *O demokracji w Ameryce*, cz. IV, Warszawa 2019;
 17. J. S. Mill, *O wolności*, Gliwice 2024;
 18. G. Agamben, *Co zostaje z Auschwitz*, Warszawa 2008;
 19. K. Marks, F. Engels *Manifest komunistyczny*, wiele wyd;
 20. Michał Roch Kaczmarczyk, *Nieposłuszeństwo obywatelskie a problemy wspólnoty obywatelskiej*, [w:] tenże, *Nieposłuszeństwo obywatelskie a pojęcie prawa*, Oficyna Naukowa, Warszawa 2010.
 21. Anna Szklarska, *Etyczne uzasadnienie nieposłuszeństwa obywatelskiego*, [w:] *Uzasadnianie w aksjologii i etyce*, L. Kopciuch i T. Siwiec (red.), Wydawnictwo UMCS, Lublin 2014.
 22. Turnetr, Piers Norris (red.), *Public reason in political philosophy*, New York 2018.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	30
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	2
	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	30

Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	
	Przygotowanie do egzaminu	33
Ogółem bilans czasu pracy		125
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		5